

raadsvoorstel

Agendapunt 2025, nr. VIa-pm
Zaaknummer 2368741
Te behandelen door G.E. Visser

Onderwerp: Concept jaarstukken 2024 en ontwerpbegroting 2026 Omgevingsdienst Achterhoek
Pagina 1 van 4

Aan de raad,

Inleiding

Voor u liggen de concept jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2024 en de ontwerpbegroting 2026 van de Omgevingsdienst Achterhoek (hierna: ODA). Vaststelling van de (definitieve) jaarrekening en begroting geschiedt door het algemeen bestuur (AB) van de ODA in juli 2025. Op grond van de artikelen 28 en 29 van de gemeenschappelijke regeling ODA worden de gemeenteraden in de gelegenheid gesteld om hierover een zienswijze in te dienen.

Voorstel

1. Ten aanzien van de concept jaarrekening 2024 Omgevingsdienst Achterhoek geen zienswijze in te dienen.
2. Ten aanzien van de ontwerpbegroting 2026 van de Omgevingsdienst Achterhoek een zienswijze in te dienen en te vragen om een herziening van de begroting, waarbij de volgende punten worden meegenomen:
 - de voorgestelde indexering te hanteren van de prijs- en loonindex van 2,2% resp. 3,8%;
 - de ODA verzoeken om een nul-variant voor te leggen, waarbij de ODA een pas op de plaats maakt in haar begroting, volstaat met het toepassen van een indexering en uitgaat van de bestaande vraag en haar bedrijfsvoeringskosten hierop afstemt. En waar mogelijk al genomen besluiten die contrair zijn op dit uitgangspunt teruggedraait.

Relatie met (huidig) beleid

De ODA is op 1 april 2013 van start gegaan en behandelt voor de partners (gemeenten en provincie) de aanvragen voor vergunningen in het kader van het omgevingsrecht (milieudeel), toetst meldingen, houdt toezicht en handhaaft. Daarnaast adviseert de ODA gemeenten en de provincie (op verzoek) bij de opstelling van beleid en bij specifieke ontwikkel- of uitvoeringsprojecten.

Beoogd(e) effect(en)

Een inhoudelijke en financiële beoordeling van de concept jaarstukken 2024 en ontwerpbegroting 2026 van de ODA om te bepalen of de gemeenteraad gebruik wil maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze.

Argumenten

Ad 1. Concept jaarstukken 2024 (jaarverslag en jaarrekening)

Naar aanleiding van de concept jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) adviseren wij om geen zienswijze in te dienen. De jaarstukken zijn zorgvuldig bestudeerd en geven geen aanleiding tot op- of aanmerkingen. Hieronder volgt een toelichting op het voorstel.

Inhoudelijk

Naast het uitvoeren van het takenpakket onder de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) heeft het jaar 2024 bij de ODA in het teken gestaan van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het vervolg van het Interbestuurlijk programma voor vergunningen, toezicht en handhavingssysteem (hierna VTH). De aandacht voor milieu neemt toe. Daarbij geeft de ODA aan dat het werkveld steeds complexer wordt. Dit komt door razendsnelle ontwikkelingen in de samenleving. Er worden veel nieuwe producten en technieken ontwikkeld. Helaas zitten daar soms 'bijwerkingen' aan voor milieu en gezondheid die pas na verloop van tijd aan het licht komen, zoals PFAS en andere Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Onder het Interbestuurlijk Programma VTH stelstel zijn robuustheidscriteria ontwikkeld. De staatssecretaris heeft de Omgevingsdiensten gevraagd om voor 1 oktober 2023 een zelftoets te doen en voor 1 april 2024 een plan van aanpak in te dienen om voor 2026 aan deze robuustheidscriteria te voldoen. Het bestuur van de ODA heeft de zelftoets en het plan van aanpak tijdig bij de staatssecretaris aangeboden. De staatssecretaris geeft aan dat de ODA ondanks het doorvoeren van het plan van

aanpak op 1 april 2026 niet (zelfstandig) robuust kan worden. Het algemeen bestuur van de ODA heeft op 23 april 2025 de opdracht aan het dagelijks bestuur van de ODA gegeven om een verkenning/onderzoek uit te voeren met betrekking tot fusiepartners.

Financieel

De bijdrage van de partners was in 2024 geraamd op € 10.461.000 en komt op rekenbasis € 939.000 hoger uit dan begroot. Dit komt onder andere door de sterk toegenomen vraag vanuit de verschillende partners, met name binnen specialistische adviezen en personele lasten.

Voor Winterswijk blijkt dat de Omgevingsdienst Achterhoek over het jaar 2024 meer producten heeft geleverd dan begroot. Dit zit hem voornamelijk in de specialistische adviezen en handhavingszaken. Op basis van de werkelijke afname van producten over 2024 is Winterswijk een bijdrage verschuldigd van €909.000. Begroot voor het jaar 2024 was € 856.000. Dat is € 53.000 meer dan is bevoorschot over 2024 aan de ODA. De €53.000 is inclusief een nabetaling over 2023 van € 20.200. Met deze nabetaling over 2023 van € 20.200 en een afrekening bodemsanering 2024 van € 7.855 was al rekening gehouden in de gemeentelijke jaarrekening 2024. Het restant afgerond € 25.000 wordt bijgeraamd bij de 1e bestuursrapportage 2025. De ODA moet de gemeente Winterswijk een aanpaste jaarrapportage toesturen. De hogere verschuldigde bijdrage is voor het overgrote deel het gevolg van de toename van afgegeven specialistische adviezen.

Uit een nadere analyse van de specificatie blijkt dat zowel aan de opdrachtverlening richting de ODA als het doorbelasten van adviezen aan aanvragers van vergunningen verbeterlagen mogelijk zijn. De betreffende werkprocessen krijgen de komende maanden zowel intern als in afstemming de ODA de nodige aandacht.

De ODA sluit 2024 af met een tekort € 98.000. Dit komt omdat er meer kosten zijn gemaakt, bijvoorbeeld de stijging op de salarislasten, extra kosten voor inhuur, extra kosten voor opleiden van trainees. Het voorstel van de ODA is om een deel van dit tekort te verrekenen met de bestemmingsreserve Omgevingswet en een deel met de algemene reserve. Wij kunnen ons hierin vinden en zien geen aanleiding hierover een zienswijze in te dienen.

Ad. 2. Ontwerpbegroting 2026

De ODA beschrijft drie begrotingsvarianten die zien op de jaren 2026 en verder. Het gaat om de volgende scenario's:

- Scenario 1: minimale inzet door indexatie van prijs- en loonindex. Bij dit scenario voldoet het AB niet aan toezeggingen die zij eerder in het verleden al heeft gedaan, denk aan: innovatie, informatiegestuurd werken, opleidingen en BI (Business Intelligence). In dit scenario komt de begroting van de ODA uit op € 13.808.461.
- Scenario 2: hiermee voldoet ODA wel aan de eerder gedane toezeggingen in het plan van aanpak interbestuurlijk programma, maar wordt er in de begroting geen rekening gehouden met de nieuwe risicoanalyse. De ODA geeft aan dat zij met dit scenario haar werk om een veilige en een schone leefomgeving te borgen niet op een acceptabel niveau kan uitvoeren. Beperkte inbreng van middelen betekent het bewust aanvaarden van risico's en dat er wellicht vaker vanuit de ODA een 'nee' komt op onze verzoeken. In dit scenario komt de begroting van de ODA uit op € 14.062.988.
- Scenario 3: hiermee voldoet de ODA aan de nieuwe risicoanalyse. Zij geven aan met de vaststelling van de begroting scenario 3 dat de ODA haar taken voor milieu en inwoners op een goede en veilige manier kan uitvoeren. Dit scenario brengt echter ook de hoogste kosten met zich mee. In dit scenario komt de begroting van de ODA uit op € 16.132.070.

De ODA legt een ontwerpbegroting 2026 voor die is gebaseerd op scenario 1.

Op basis van het voorgestelde scenario zien de kosten er voor de gemeente Winterswijk als volgt uit:

– Vergunningen:	€ 143.646
– Toezicht & Handhaving:	€ 425.895
– Specialismen:	€ 190.288
– Overhead:	€ 324.267
Totale bijdrage komt uit op	€ 1.084.097

Wij hebben de begroting 2026 (scenario 1) zorgvuldig bestudeerd en willen onze bezorgdheid uiten over de implicaties van de keuze voor scenario 1 voor gemeente Winterswijk. Wij adviseren niet te kiezen voor scenario 1 en adviseren daarom een zienswijze richting de ODA kenbaar te maken. Hieronder volgt de motivatie daarvoor.

De begroting 2026 is gebaseerd op de geadviseerde begrotingswijziging van 2025. Het AB ODA heeft niet ingestemd met een begrotingswijziging voor 2025, maar heeft er wel mee ingestemd om de begroting 2026 te baseren op het advies van de prognose voor 2025. Het advies voor de

begrotingswijziging was gebaseerd op de realisatie van de afgelopen jaren (zie ook de jaarrekening 2024) en de trend in de vraag. De afgelopen jaren zijn er veel verzoeken van de gemeenten buiten de begroting om gegaan. Deze taken zijn inmiddels structureel in het werk opgenomen. Denk daarbij aan specialistische adviezen, met name voor ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsplannen. Dit wordt mede veroorzaakt door de plannen van gemeenten om te bouwen en complexere bedrijfsprocessen. Daarnaast is er een toenemende vraag naar ander specialistisch werk.

Op basis van het voorstel van scenario 1 stijgt de bijdrage voor Winterswijk stijgt van € 888.800 in 2024 naar € 1.084.097 in 2026. Dit is een stijging van bijna € 200.000 die niet alleen door indexering en uitgaven van voorgaande jaren kan worden verklaard.

In de ontwerpbegroting van de ODA is de personele inzet gebaseerd op de inzet van de afgelopen jaren, inclusief de verzoeken die buiten de begroting om zijn gegaan. Naast deze toename is in de ontwerpbegroting ook nog rekening gehouden met een stijgende trend in de vraag.

Zoals hiervoor al aangegeven heeft de staatsecretaris aangegeven dat de ODA ondanks het doorvoeren van het plan van aanpak op in 2026 niet (zelfstandig) robuust kan worden. Het dagelijks bestuur van de ODA heeft de opdracht om een verkenning/onderzoek uit te voeren met betrekking tot fusiepartners. Vanuit het perspectief van de aanstaande fusie stellen wij kritische kanttekeningen bij een aantal onderdelen van de ontwerpbegroting. Hierbij gaat het om kosten van huisvesting, automatisering, gewijzigde managementstructuur maar ook een aanpassing in secundaire arbeidsvoorwaarden (hogere vergoeding van de reiskosten). Op het moment dat deze ontwerpbegroting wordt aangenomen, zorgt dat bij een fusie voor hogere frictiekosten. Deze frictiekosten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten en provincie. Het lijkt ons passender dat de ODA een pas op de plaats maakt in haar begroting door een indexering toe te passen en verder uit te gaan van de bestaande vraag en de bedrijfsvoeringskosten hierop afstemt en waar mogelijk al genomen besluiten die contrair zijn op dit uitgangspunt terugdraait.

Op basis van het voorgaande wordt dan ook geadviseerd om een zienswijze in te dienen. Deze zienswijze ziet op een herziening van de ontwerpbegroting 2026, waarbij de volgende punten worden meegenomen:

- de voorgestelde indexering te hanteren van de prijs- en loonindex van 2,2% resp. 3,8%.
- de ODA verzoeken om een nul-variant voor te leggen, waarbij de ODA een pas op de plaats maakt in haar begroting, volstaat met het toepassen van een indexering en uitgaat van de bestaande vraag en haar bedrijfsvoeringskosten hierop afstemt. En waar mogelijk al genomen besluiten die contrair zijn op dit uitgangspunt terugdraait.

Financiële paragraaf incl. subsidiekansen en financiële risico's

Concept Jaarstukken 2024

De ODA heeft meer werkzaamheden verricht dan begroot. Dat is € 53.000 meer dan is bevoorschot over 2024 aan de ODA. De € 53.000 is inclusief een nabetaling over 2023 van € 20.200. Met deze nabetaling over 2023 van € 20.200 en een afrekening bodemsanering 2024 van € 7.855 was al rekening gehouden in de gemeentelijke jaarrekening 2024. Het restant afgerond € 25.000 wordt bijgeraamd bij de 1e bestuursrapportage 2025.

Ontwerpbegroting 2026

De ODA stelt voor een bijdrage van € 1.08.097 op te nemen. In het verleden heeft de gemeente Winterswijk meerdere keren teruggaven ontvangen en slechts minimale bedragen moeten nabetalen. Deze aanzienlijke stijging is naar onze mening niet gerechtvaardigd.

Juridische aspecten/wet- en regelgeving

Gemeenteraden kunnen op grond van artikel 28 en 29 van de gemeenschappelijke regeling ODA een zienswijze indienen ten aanzien van de jaarstukken en de begroting van de ODA.

Aspecten van duurzaamheid

N.v.t.

Communicatie/betrokkenenparagraaf

In het Algemeen Bestuur van de ODA vindt periodiek overleg plaats tussen de ODA en de partners. Daarnaast is er ook een opdrachtgeversoverleg en een financieel overleg tussen de ODA en haar partners.

Relatie met andere besluitvorming/andere projecten

N.v.t.

Onderwerp: Concept jaarstukken 2024 en ontwerpbegroting 2026 Omgevingsdienst Achterhoek
Pagina 4 van 4

Vervolprocedure/evaluatie

Gemeenten kunnen een zienswijze indienen op de voorliggende stukken. Na besluitvorming wordt een eventuele zienswijze aan de ODA kenbaar gemaakt.

Winterswijk, 27 mei 2025

Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

de secretaris,

de burgemeester,

B. Freriks-ten Hagen

B.J.J. Bengevoord